

BERÄTTA FÖR MIG

HANDLEDNING

OM SERIEN

Tv-serie, fristående avsnitt, 5 x 10 minuter

I *Berätta för mig* får vi möta Rodde som i video-chattar med sin äldre syster berättar om vad som hänt i skolan och kompisgänget. Roddes syster Julia är lyhörd och uppmärksam och får Rodde att berätta om situationer där alla inte har varit helt schyssta mot varandra. I samtalen med Julia får Rodde hjälp att se på det som har hänt med nya ögon och Julias råd bottnar i att hon känner igen sig i mycket av det Rodde berättar. På samma sätt kommer de allra flesta 9 till 12-åringar att känna igen sig. De dramatiserade händelserna i serien bygger på samtal med barn och unga i målgruppen. Ett råd som storasyster Julia återkommer till är att Rodde, eller hans kompisar, ska vända sig till någon vuxen och berätta. För samtidigt som reflektionen kring vilken roll man själv spelar i samvaron med klasskamrater och nära vänner är bra och nödvändig, är det också viktigt att seriens målgrupp kan lita på att alla vuxna – lärare, föräldrar, skol- och fritidspersonal – har ansvar att hjälpa och stötta när någon drabbas av mobbning.

KORT OM ROLLER VID MOBBNING

I en mobbningssituation finns det vid sidan av mobbaren och offret alltid en rad andra personer vars agerande är minst lika viktigt att reflektera kring. Genom att bli medveten om det, kan vi lättare välja hur vi vill agera. Hos karaktärerna i *Berätta för mig* möter tittaren flera av de olika rollerna. Också hos Rodde som både kan vara den som står bredvid och hejar på och den som en annan gång reagerar och sätter stopp. Samtala efter varje avsnitt om vilka olika roller karaktärerna i serien har. Uppmärksamma särskilt att de inte alltid har samma roll.

Medhjälpare/medlöpare

Medhjälparen står nära mobbaren och deltar ofta lika aktivt i den faktiska situationen. Mobbaren är den som tar initiativ till mobbningen, men medhjälparen sluter snabbt upp. Lika snabbt kan medhjälparen lägga skulden för situationen på mobbaren eftersom vi ofta söker efter den som har initiativet. Utan sina medhjälpare står mobbaren väldigt ensam och det är därför en roll som är viktig att uppmärksamma.

Förstärkare

Rollen som förstärkare känner nog de flesta i gruppen igen sig i. Förstärkarna deltar inte aktivt i handlingar riktade direkt mot offret. Deras medverkan stannar istället vid uppmuntrande kroppsspråk och verbal positiv feedback riktad till mobbare och medhjälpare. Förstärkarna är de hängivna fansen som gärna står kvar och tittar eller skrattar högt vid sidan om. I form av uppskattning och beundran står de för bränsle till mobbningssituationen.

Passiva åskådare

Alla de som ser och hör, men som väljer att inte låtsas om att de ser och hör. Här finns de som inte vill bli inblandade och kanske riskera att själva bli utsatta. De håller sig undan., men på en rak fråga skulle de säga att de absolut tar avstånd ifrån mobbningen.

Försvarare

Försvararna ställer sig på offrets sida och visar sitt ställningstagande aktivt gentemot mobbaren. De här personerna väljer att agera; de gör det utifrån en tydlig övertygelse trots att risken finns att de själva blir indragna.

HUR SER DET UT HOS ER?

I samband med att ni tittar på *Berätta för mig* är det bra om gruppen får kunskap om hur den egna skolan arbetar när någon utsätts för diskriminering, mobbning eller trakasserier.

Samtala om

- Vad gör de vuxna på er skola när de upptäcker att det förekommer mobbning? (Här passar det bra att visa och samtala om den likabehandlingsplan som er skola har. Vad står det i den? Hur ser handlingsplanen ut? Vilka vuxna har ansvar på er skola?)
- Vad gör du när du ser någon som blir mobbad eller utanför? (Här kan det vara bra att låta alla formulera både vad de tror att de gör och vad de skulle önska att de gjorde.)
- Vilket ansvar har lärare och vuxna i skolan för att mobbning inte ska uppstå?
- Vilket ansvar har föräldrar och vuxna i samhället för att mobbning inte ska uppstå?

KOPPLINGAR TILL LGRII

(Ur lgr 11 kap.2.1)

Normer och värden

Skolan ska aktivt och medvetet påverka och stimulera eleverna att omfatta vårt samhälles gemensamma värderingar och låta dem komma till uttryck i praktisk vardaglig handling.

Mål

Skolans mål är att varje elev

- kan göra och uttrycka medvetna etiska ställningstaganden grundade på kunskaper om mänskliga rättigheter och grundläggande demokratiska värderingar samt personliga erfarenheter,
- respekterar andra människors egenvärde,
- tar avstånd från att människor utsätts för förtryck och kränkande behandling, samt medverkar till att hjälpa andra människor,
- kan leva sig in i och förstå andra människors situation och utvecklar en vilja att handla också med deras bästa för ögonen, och
- visar respekt för och omsorg om såväl närmiljön som miljön i ett vidare perspektiv.

Riktlinjer

Alla som arbetar i skolan ska

- medverka till att utveckla elevernas känsla för samhörighet, solidaritet och ansvar för människor också utanför den närmaste gruppen,
- i sin verksamhet bidra till att skolan präglas av solidaritet mellan människor,
- aktivt motverka diskriminering och kränkande behandling av individer eller grupper, och
- visa respekt för den enskilda individen och i det vardagliga arbetet utgå från ett demokratiskt förhållningssätt

Läraren ska

- klargöra och med eleverna diskutera det svenska samhällets värdegrund och dess konsekvenser för det personliga handlandet,
- öppet redovisa och diskutera skiljaktiga värderingar, uppfattningar och problem,
- uppmärksamma och i samråd med övrig skolpersonal vidta nödvändiga åtgärder för att förebygga och motverka alla former av diskriminering och kränkande behandling,
- tillsammans med eleverna utveckla regler för arbetet och samvaron i den egna gruppen, och
- samarbeta med hemmen i elevernas fostran och klargöra skolans normer och regler som en grund för arbetet och för samarbete.

SÅ HÄR KAN DU ARBETA MED SERIEN

Innehållet i *Berätta för mig* kommer att väcka igenkänning. Det är bra att vara uppmärksam på reaktioner hos gruppen som tittar. Särskilt om det finns pågående konflikter i gruppen. Ibland kanske det är bättre att inte visa avsnitt som alltför mycket påminner om händelser i närtid. Att serien bygger på dramatiseringar lämnar stort utrymme för att diskutera och bearbeta det Rodde berättar om. Men kom ihåg att vara tydlig med att det är helt okej att avstå från att prata och dela med sig om vad man tänker. Anpassa och omformulera de föreslagna uppgifterna och frågorna utifrån gruppen och växla mellan olika metoder för reflektion: parsamtal, grupp-samtal, kortskrivning, rita, måla, skriva brev, skriva fiktiva dagboksanteckningar eller anonyma post-it-lappar. Rollspel är också en bra och användbar form. Gör då om de föreslagna uppgifter så att de passar till olika drama-pedagogiska metoder. Frågorna under rubriken Om vi kunde backa bandet är till exempel bra att använda för att låta gruppen dramatisera.

Förslag på frågor som passar efter alla avsnitt

- Varför ringer Rodde till sin storasyster Julia?
- Hur känner sig Rodde när han pratar med Julia?
- Om detta hände i er klass eller skola då skulle... (låt gruppen beskriva hur de tror eller tycker att vuxna i skolan ska agera vid en liknande situation).
- Har ni varit med om något liknande det som Rodde berättar om för Julia?
- Vad kan man göra för att undvika att något liknande ska hända?
- Vad tror ni hände sen? (Samtala, skriv, dramatisera hur ni tror att det går för de inblandade i avsnittet.)

UTHÄNGD

Rodde och Yasmin går i samma klass. När Yasmin har varit sjuk och kommer tillbaka till skolan har Rosa tagit hennes plats i kompisgänget. De gamla kompisarna börjar att mobba Yasmin för hennes inlägg i sociala medier. Rodde är inte med i kompisgänget. Borde han trots det försöka hjälpa Yasmin?

INNAN NI TITTAR

- Vilka olika sociala medier använder ni?
- Vad tycker ni är det bästa och mest positiva med sociala medier?
- Finns det något som inte är bra med sociala medier?

NÄR NI HAR TITTAT

- Varför tvekar Yasmin att gå in i skolan på morgonen?
- Vad är det som händer i biblioteket?
- Hur känner sig Yasmin när de är i biblioteket?
- Vad tänker Alva, Rosa och Hugo i biblioteket?
- Varför gör Alva som hon gör?
- Varför gör Rosa som hon gör?
- Varför gör Hugo som han gör?
- Var det fel av Yasmin att lägga ut bilder på sig själv i sociala medier?
- Borde Yasmin ha sett ut på ett annat sätt på sina bilder?
- Är det rätt av Alva, Rosa och Hugo att ha åsikter om Yasmins bilder?
- Vad känner Rodde när han ser att de är taskiga mot Yasmin?
- Borde Rodde ha ingripit på plats när de var taskiga mot Yasmin?
- Förstår Vera och Ali vad som händer?
- Varför stannar Rodde och pratar med Yasmin i korridoren?
- Vad är det som får Yasmin att följa med Rodde in i klassrummet?
- Kan Rodde göra något åt situationen nu?
- Är det ett bra råd Rodde får av Julia?

OM VI KUNDE BACKA BANDET

- Vad kunde Rodde ha gjort annorlunda?
- Vad kunde mobbarna ha gjort annorlunda?
- Vad hade hänt om en lärare eller en vuxen hade fått reda på det som hände?
- Vad skulle lärarna kunna göra åt situation i Roddes klass?
- Vem är det som ringer på Roddes mobil?
- Vad vill den personen Rodde?

PRATA MER

- Julia tycker mest att det är tjejer som hånas för sitt utseende på bilder. Stämmer det?
- Är det skillnad på vilka kommentarer tjejer respektive killar får för sina bilder?
- Läger killar och tjejer upp olika typer av bilder?
- Många skolor tillåter inte att eleverna har mobiler. Eleverna i filmen får ha sina mobiler. Hur är det hos er? Hur tycker ni att man ska tänka om mobiler i skolan?
- Hur brukar ni kommentera varandras bilder i sociala medier?
- Har man rätt att lägga upp vilka bilder som helst på sig själv i sociala medier?
- Händer det att du får eller ger taskiga kommentarer på bilder?
- Vet era föräldrar och lärare vad ni gör på nätet?
- Finns era föräldrar och lärare i sociala medier och följer ni varandra där?

CHATTEN

Max som går i Roddes klass har problem hemma. Hans mamma dricker för mycket och klasskompisarna hånar honom för det. När en lärare sa ifrån till till klasskompisarna fortsatte mobbningen i en chatt på nätet istället. Rodde är själv rädd för att bli mobbad så han skriver också elaka saker om Max i chatten.

INNAN NI TITTAR

- Har ni hört ordet gruppptryck? Vad innebär det?
- Hur ska man göra för att stå för vad man själv vill och tycker om det är många andra som tänker och gör annorlunda?
- Brukar ni använda några chattar? Vilka?
- Vad är det som är bra med att kunna chatta? Finns det något som är mindre bra eller till och med dåligt med att chatta?

NÄR NI HAR TITTAT

- Hur känner sig Rodde när han får sms från någon i klassen?
- Vad står det i sms:en som Rodde får?
- Varför har de startat en klasschatt?
- Varför skriver Rodde taskiga saker om Max i chatten?
- Varför smygfilmade Roddes klasskompisar Max mamma?
- Hur reagerar du på att klasskompisarna smygfilmade Max mamma?
- Vad tänker Rodde när han ser klasskompisarna filma Max mamma?
- Hur känner sig Max när han ser sin mamma och

sina klasskompisar?

- Var det bra av läraren att säga till?
- Varför fortsätter mobbningen av Max trots att läraren har sagt till?
- Vem är det som ringer till Rodde i slutet av programmet?
- Vad vill personen som ringer?
- Tror du att mobbningen av Max slutade?
- Hur gick det med Max och hans mamma?

OM VI KUNDE BACKA BANDET

- Skulle Rodde ha kunnat stoppa det som hände i chatten? När och hur?
- Om läraren hade agerat annorlunda, vad tror du hade hänt då?
- Skulle någon ha kunnat stötta Max bättre när allt det här hände?
- Vad hade hänt om lärare och föräldrar hade varit med i chatten?

PRATA MER

- Varför tror du att Max blev mobbad och varför blev det som det blev i Roddes klass?
- Vad kunde föräldrar och lärare ha gjort åt situationen?
- Har du läst taskiga saker om andra i chattar någon gång?
- Är det lättare att vara taskig mot någon på nätet?
- Kan mobilförbud lösa den här sortens mobbning?
- Vad gör du när du märker att någon mobbas eller är utanför?
- Har du någon gång känt dig tvingad att vara taskig mot någon för att inte själv bli mobbad?

TEX-MEX

Rodde blir retad för att han och hans familj kommer från Chile. Rodde blir ledsen av klasskompisarnas rasistiska skämt men klassen verkar inte tycka att jargongen är något att bli upprörd över. Klassen verkar inte förstå att Rodde blir ledsen. Hur kan han få stopp på mobbningen?

INNAN NI TITTAR

- Vad är en fördom?
- Har alla fördomar?
- Fundera på vilka fördomar människor har om er i klassen. Kanske utifrån var ni bor (Nollåttor? Lantisar? Smålänningar? Värmlänningar?)? Eller utifrån er ålder? Utifrån vilken skola ni går på eller området ni bor i?
- Samtala om begreppet rasism. Vad betyder det? Hur använder ni ordet?

NÄR NI HAR TITTAT

- Vad är det Rodde tycker är jobbigt?
- Är Roddes kompisar taskiga mot Rodde eller är det bara Rodde som inte tål skämt?
- Är det bara Albin som är taskig eller är Ali och Vera också det?
- Fattar Ali och Vera att Rodde inte tycker att Albins skämt är roliga?
- Varför skämtar Albin med Rodde?
- Varför handlar alltid Albins skämt med Rodde om salsa och tacos just?
- Är Albins skämt roliga?
- Är Albins skämt rasistiska?
- Fattar Roddes kompisar att han inte tycker det är kul?
- Varför fortsätter de skämta och skratta?
- Albin tycker att Rodde brukar skämta med honom också. Har Rodde rätt att vara sur då?
- Vem är det som ringer på dörren hemma hos Rodde?
- Vad har den personen att säga till Rodde?

OM VI KUNDE BACKA BANDET

- Vad skulle Rodde ha kunnat göra för att slippa alla kommentarer?
- Vad skulle skolan eller matbespisningen ha kunnat göra annorlunda?
- Om du satt i närheten av Roddes bord vid lunchen, vad skulle du ha gjort?

PRATA MER

- Finns det något rasistiskt med att ha exempelvis "mex-lunch" på skolan? Förklara hur du tänker och ge gärna andra exempel som liknar det programmet handlar om.
- Om Rodde skulle prata med en vuxen vad skulle den kunna göra åt Roddes problem?
- Har du någon gång känt att en kompis skämt gått för långt? Brukar du säga ifrån då, trots att dina andra kompisar tycker att skämten är roliga?
- Brukar du skämta med dina kompisar om varifrån de kommer eller om varifrån deras föräldrar kommer?
- Har du någon gång upplevt att kompisar har tankar om att du ska vara på ett visst sätt eller tycka om vissa saker på grund av varifrån du kommer?
- Har du fördomar om att människor är på ett visst sätt beroende på varifrån de kommer?

TRIGGAD

Rosa som går i Roddes klass tycker om att stå i centrum. Det händer att klasskompisarna triggas av den spydiga Rosa att göra narr av andra i skolan. Rodde tycker att Rosa är kul och applåderar hennes elaka skämt och parodier. Men de som är målet för elakheterna känner sig mobbade. Är det verkligen rätt att skratta åt dem och Rosa då?

INNAN NI TITTAR

- Ge exempel på vad en person kan göra för att bli omtyckt och populär.
- Är det viktigt vad andra tycker om en?
- Vilka egenskaper uppskattar du hos en bra kompis?

NÄR NI HAR TITTAT

- Vad är det Rodde tycker är jobbigt?
- Varför tycker alla i klassen att Rosa är så rolig?
- Varför tycker Rosa om att stå i centrum?
- Rodde ber Rosa att härma Mio. Varför gör han det?
- Hur känner sig Rodde när Rosa härmar Mio?
- Är det Roddes, Rosas eller allas fel att Mio blir hånad?
- Hur tror du att det känns för Mio när Rosa härmar honom?
- Varför säger en tjej "Bög-Mio" om Mio?
- Varför blir Mio mobbad?
- Hur känner sig gänget runt Rosa när hon håller på i mitten?
- Tycker alla att Rosa är rolig eller finns det någon som tycker hon är en mobbare tror du?
- Hur känner sig gänget när läraren kommer och säger till?
- Varför säger läraren bara till Rosa och inte de andra?
- Vem är det som ringer till Rodde?
- Vad tror du de pratade om?

OM VI KUNDE BACKA BANDET

- Vad skulle Rodde ha kunnat göra annorlunda?
- Vad skulle de andra runt Rosa kunnat ha gjort annorlunda?
- Vad skulle Rosa ha kunnat göra istället för att följa uppmaningen att härma Mio?

PRATA MER

- Vart tror du Mio tog vägen när han sprang iväg på skolgården?
- Om Rodde väljer att prata med en vuxen vad tycker du att den personen ska göra åt klassens problem?
- Går det att lösa klassens problem?
- Har du medverkat i en situation där en kompis har mobbat någon annan?
- Har du upplevt att du har fått uppskattning när du har varit taskig eller gjort dig rolig på någon annans bekostnad?

OSYNLIG

Förr hängde Rodde jämt med vännerna Vera och Ali. De brukade spela in roliga videoklipp med sina mobiler och ladda upp på nätet. Allt ändrades då Rodde, Ali och Albin började spela fotboll på rasterna och fritiden. Vera gillar inte fotboll och Albin vill inte göra mobilvideos. Vera känner sig ensam och utstött ur kompisgänget. Kan Rodde göra någonting för att ändra på det?

INNAN NI TITTAR

- Ha en bästis; eller vara kompis med alla och vara med där det passar – vilka för- och nackdelar finns det med det ena och andra sättet att vara kompis?
- Kan man sluta att vara kompis med någon? Varför händer det och hur går det till?
- Om du märker att någon är ensam eller verkar ut-
anför, vad gör du då?

NÄR NI HAR TITTAT

- Varför frågar Rodde Julia om när hon kommer hem nästa gång?
- Julia frågar Rodde varför han inte har varit med Vera – varför undrar hon det?
- Varför var Vera inte med gänget som vanligt?
- När Albin börjar hänga med Ali, Rodde och Vera händer något med deras relation. Vad är det som händer?
- Vad känner Rodde när han ser Vera stå vid sidan om fotbollsplanen?
- Hur känner sig Vera när hon ser Rodde och de andra?
- Avsnittet heter Osynlig. Varför heter det så?
- Julia föreslår att Rodde ska prata med kuratorn som heter Ola. Hur reagerar Rodde på det förslaget?
- Hur känner sig Rodde när han har pratat med Vera?
- Märker Ali och Albin vad som händer med Vera? Förklara hur du tänker.

OM VI KUNDE BACKA BANDET

- Kunde Rodde ha agerat på något annat sätt när Albin började hänga med honom, Ali och Vera?
- Vad kan Ali och Albin göra för att Vera inte ska känna sig utanför?
- Finns det någon annan som skulle kunna göra något för att Vera inte ska känna sig utanför?

DISKUTERA VIDARE

- Tror du att Vera skulle beskriva det som har hänt på samma sätt som Rodde?
- Har du känt dig osynlig någon gång? Hur kändes det?
- Hur tycker du att kompisar som plötsligt får nya och olika intressen ska göra? Kan man berätta det för varandra så att ingen blir ledsen?
- Vad gör en kurator? Har ni någon kurator på er skola?